

АННОТАЦІЯ

**КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОДХОД К ОБУЧЕНИЮ УЧАЩИХСЯ
НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ**

В статье рассмотрена проблема формирования математической компетентности учащихся в процессе изучения предметов математического цикла, обоснованно ее функции, содержание, структуру.

Ключевые слова: математическая компетентность, учебно-познавательная деятельность, активизация, мотивация.

THE SUMMARY

**COMPETENCE APPROACH TO STUDENT LEARNING
THE LESSONS OF MATHEMATICS**

In the article the problem of formation of mathematical competence of students in the process of studying mathematics cycle, grounded its functions, contents, structure.

Key words: mathematical competence, educational and cognitive activity, activation, motivation.

УДК: 372.36:371.382

**ГРА ЯК КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ
КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

ІВАНОВА В.В., КУЛЯ А.М.
Мукачівський державний університет

У статті проаналізовані різні підходи вітчизняних та зарубіжних науковців до проблеми гри; зроблений акцент на розгляді гри як культурного простору, через який здійснюється розвиток комунікативної культури дошкільника. Визначені основні завдання, які вирішуються педагогами та батьками в дитинстві. Окреслено принципи педагогічного проектування культурно-ігрового простору.

Ключові слова: гра, культурно-ігровий простір, індивідуальність, комунікативна культура.

Гуманістична модель освіти змінила в Україні погляд на дитинство і дитину, на процес її виховання, позначила пріоритетні цінності та права особистості на свободу, рівність, любов, повагу та ін. Гра в житті дитини має безмежний потенціал для освоєння власних прав, правил життя і свобод для власної реалізації. Гра в субкультурі дитинства має свою вікову територію і простір, в якій дорослому важливо визначити особливу позицію і надавати дитині допомогу в соціальній взаємодії з іншими. Вона займає пріоритетне місце, визначає життєдіяльність дитини, де вона вільно приймає самостійні рішення і несе за них відповідальність, але при цьому підкоряється правилам життя. Якщо орієнтуватися на теоретичні положення М.М.Бахтіна, що «Світ культури» - це «світ самої людини», то дитина в грі виступає не як пасивний об'єкт впливу дорослого, а як суб'єкт, що творить свій простір життя і зберігає себе в ньому.

Гра є простором, де в діяльності проявляються реальні та ігрові відносини, ціннісні орієнтири і норми комунікацій. Вона формує стійкий образ свого «Я» як особистості, що володіє тими чи іншими якостями, і соціокультурним досвідом комунікацій, поведінки та спілкування. Цінність гри полягає в тому, що вона формує міцний тип поведінки, в процесі чого дитина як би «приміряє» на себе той чи інший образ відносин, емоцій і способів взаємодії. Обговорення спільного задуму гри, правил і способів досягнення цілей, регулювання взаємин, укладення «договору» між дітьми і

дорослими, між однолітками - все це створює умови для розвитку досвіду культури комунікацій, поведінки та взаємодії.

Об'єкти та методи дослідження

Проблема гри цікавила вітчизняних і зарубіжних філософів, психологів і педагогів в різні часи і в різних контекстах, де вони намагалися виявити специфічну природу гри і її цінність в розвитку дитини. Гра завжди розглядалася як один з механізмів навчання, виховання та розвитку. У науці склалася універсальна концепція гри у розвитку особистості. Дослідження смислового поняття «гра» показують всю ступінь складності даного явища, так як «гра» є збірне поняття і, як зазначає М.С.Каган, «матеріальний прояв спілкування людей, яке набуває тут специфічний характер «спілкування заради спілкування». [5]

У зарубіжному досвіді гра вивчалася як: вільна діяльність, що дозволяє змінити ставлення до самого себе, проектувати самого себе, забезпечити самовипробування, самоперевірку (Б.Саттон-Сміт); форма самовираження особистості, де вона наділяється активністю, ментальною енергією (В.Мітчеллом, У.Томас та ін.); потреба до нового, безпеки, реагування, визнання (У.Томас); самоорганізуючий динамічний механізм, що дозволяє особистості відновлювати рівновагу з середовищем і пристосовуватися до мінливих умов існування (Ж.-Ж. Піаже); основа зародження вищих проявів людського духу - культури, мистецтва, науки, завдяки її символічним характеристикам (З. Фрейд); засіб розвитку лідерства, соціальних навичок, способів досягнення успіхів, прояви симпатій та ін. (К.Гросс).

У вітчизняній педагогіці та психології гра традиційно розглядалась в соціальному контексті: час життя, самостійності, самотворення дитини, що залишає глибокі сліди на все подальше життя (К. Д. Ушинський); як реальна область життя, де дитина діє з предметами, відтворює й імітує відносини, сприйняті з реальності (Л.С.Виготський, М.І.Лісіна та ін.); умова соціалізації та розвитку творчості (Д. Б. Ельконін); спілкування, що створює систему відносин і ситуацію розвитку особистості (Л.І.Лісіна); соціально-педагогічна форма організації всього дитячого життя, «дитячого суспільства» (Г.П.Щедровицький).

Постановка задачі

Мета статті – виявити ступінь розробленості проблеми розвитку комунікативної культури дошкільників в аспекті гри як культурного простору.

Результати та їх обговорення

Л.С.Виготський зазначав, що гра є розумна і доцільна, планомірна, соціально-координована, підпорядкована відомим правилам система поведінки, де дитина «приміряє» на собі ще не використані, не обрані нею можливості. [4] За твердженням Д. Б. Ельконіна, соціальний і виховний характер гри визначається поєднанням людської діяльності, яка проявляє завдання і норми відносин між людьми. [11]

Простір дитячої гри перебудовує поведінку дитини на основі засвоєних культурних, моральних норм і правил, моделює соціальні відносини і активно конструює нові форми діяльності. Вона здатна відтворювати не тільки людські відносини, а й культурні цінності. Введення правил і цінностей в простір гри дозволяє дисциплінувати поведінку дитини і створювати передумови для самоврядування та самовираження. Простір гри, який визначається як феномен культури, оскільки в ньому містяться задані культурою засоби і зміст комунікації, цінності та правила, функції життєдіяльності дитини. Виходячи з цього, ми визначаємо переваги культурно-ігрового простору в тому, що дитина-дошкільник перебуває в пошуку свого місця в грі, комунікаціях, позиції по відношенню до іншого в порівнянні з іншими формами і засобами виховання, навчання і розвитку. У нашому розумінні культурні зразки життя - це система впливів і взаємодій дітей, які забезпечують соціальні умови реалізації

культурних потреб - творчих, естетичних, соціально-емоційних, в безпечній життєдіяльності.

Гра як засіб трансформації культури мала власний сенс і створювала специфічний культурно-ігровий простір, який полягає в наступному:

-збереження роду і збереження здорового майбутнього покоління (В.О. Ключевський та ін.);

-передача культурної спадщини з роду в рід, із століття в століття, від одного народу до іншого, за умови надання дітям широкої свободи дій, самостійності й самодіяльності (Є.А.Покровський);

-в розвитку відчуття свободи, ризику, почуття любові, симпатії, дружби, співчуття (М.А. Александрова);

-забезпечення безпеки процесу вживання дитячої душі в сучасну їй соціально-психологічну обстановку (В.В.Зеньковський)

У грі розгортається «культурний час», який забезпечується ситуаціями і подіями, правилами, які виробляються або дитячим співтовариством, або за власним бажанням граючого» тобто особисті правила. Підпорядкованість загальних і особистих правил породжує задоволення від гри, стабільність відносин і потреба повторити гру. Особисті правила, встановлені граючими, можуть створювати ситуації, або порушують порядок звичних ігрових дій, або спонукають дитину до вільного самовияву. У тому й іншому випадках гра набуває новий стимул, новизну, гостроту.

Незважаючи на те, що правила як би консервують гру і прищеплюють моральність дитині, але, в свою чергу, вони ж створюють ситуацію свободи вибору способів перебудови гри і відносин у ній. Гра як культурно-ігровий простір, де прийняті дітьми правила створюють умови свободи і необхідності, заданості та відкритості до експериментування, імпровізації.

Соціальний, культурний і особистісний сенс гри у забезпеченні та збереженні здоров'я дитини полягає в тому, що за допомогою ігрових дій дитина без шкоди для власної особистості і здоров'я може входити в дитяче співтовариство, вільно самопроявляється в ньому, знаходить способи саморегуляції. Формуючи комунікативні та ціннісно-орієнтаційні здібності дитини, гра реалізує свій культурний і соціальний потенціал, зберігає своє місце в соціалізації дитини та її культурному розвитку. Цінності, відображені в правилах, дозволяють закласти в дитині основи для осмислення відносин її внутрішнього світу і зовнішнього світу, визначити кордон між «хочу», «я сам» і «свобода, гідність, незалежність».

Створення комфортних міжособистісних відносин суб'єктів гри за допомогою правил забезпечує комфортне спілкування між гравцями. Й.Хейзінга, розглядаючи гру, пише: «Гра є добровільні дії або заняття, які здійснюються всередині встановлених меж місця і часу по добровільно прийнятим, але абсолютно обов'язковим правилам, з метою укладеною в ньому самому, супроводжуване почуттям напруження і радості, а також створенням «іншого буття», ніж «повсякденне життя» [10]. Саме наявність правил у грі визначає ступінь активності дитини в досягненні її цілей.

Саме гра створить простір свободи, де кожен може проявити свою впевненість і майстерність. Потреби визначають зміст гри - виразитися, одержати задоволення, позбутися внутрішніх конфліктів і напружень. Грою відстоювалася свобода особистості і харчувалася творчість, що визначалося мотивами та установками особистості. Є.А.Покровський відмічав, що зі школи ігор може вийти людина, дійсно здатна до подальшого самовдосконалення, в грі є вільне вираження душевних і фізичних сил. [8]

У просторі гри створюються передумови для розвитку різних соціальних умінь і відносин, які і підтримують дитину в складному суперечливому світі дорослих. У

культурному просторі гри поєднуються воедино природне і соціальне, природне і людське, соціальне і культурне, забезпечуючи таким чином позитивні результати у розвитку особистості. Ігровий простір створює особливу субкультуру дитинства і дозволяє дитині постійно самовиражатися і проявляти індивідуальну позицію. Соціальні відносини, створені в субкультурі дитинства в ігровому просторі, на наше переконання, можуть забезпечити дітям спосіб підтримувати один з одним соціально комфортні і емоційно позитивні відносини.

Гра визначається нами як субкультура дитинства і засіб культури, що забезпечує розвиток якостей та здібностей особистості, сприяють їй бути успішною та індивідуальною в соціальному співтоваристві. Основними суб'єктивними складовими індивідуальності, на думку ряду вчених, виступає система смислових відносин, ціннісних орієнтацій, світогляду, совісті і віри з приводу того, що таке добре, погано і до чого людина байдужа в житті (К.А.Абульханова-Славська, В.С.Біблер, В.І.Зінченко, В.С.Мухіна, В.І.Слободчиков та ін.).

Індивідуальність - це прагнення до актуалізації, тобто прагнення реалізувати свої здібності з метою збереження життя та набуття свого творчого «Я». Становлення індивідуальності дитини складається з дошкільного віку (Л.С. Виготський, А.В.Запорожець, В.С.Мухіна, Д. І. Фельдштейн та ін.). Саме в цей період формується індивідуальний шлях життя людини, коли дитина відсторонює минулий досвід життя своїх батьків. Вона починає самостійно проявляти соціальну і творчу активність, змінює її спрямованість. У дитинстві дитина починає писати історію свого життя (біографію) в реальному часі і просторі, змінюючи самостійно тим самим ситуацію і свій образ. Так складається індивідуальний стиль життя і індивідуальна траєкторія розвитку, «авторство власного життя» (В.І.Слободчиков). «Поняття індивідуальність, - стверджує В.І.Слободчиков - вказує на те, що людина з усього різноманіття соціальних ролей і функцій, сукупністю зв'язків і відносин з іншими виділяє своє, власне; робить їх абсолютно цінним змістом свого справжнього «Я».

Гру можна визначити як яскраву і неповторну «подію» у житті дитини, де вона пізнає засобами культури систему «Я - світ» і здійснює пошук власного способу утвердження в житті. На думку Д.І.Фельдштейна, гра забезпечує орієнтацію дитини в найзагальніших функціональних проявах життя людей, їх соціальних функціях і відносинах; на основі гри виникає і розвивається уява дитини і символічні функції. Створені у грі ситуації вибору спрямовують дитину до свободи, дії, чистоти, де вона знаходить нову культуру і звільняється від старого. [9]

Співвідношення понять «правила» і «свобода» не є взаємовиключними. На наш погляд, правила, які осягає дитина за допомогою культурних зразків, є певним соціокультурним механізмом захисту дитини від негативних, випадкових впливів або ситуацій, в правилах закладена можливість бачити себе через інших, виділити позитивні і негативні дії, уникнути невдачі. Правила можна визначити як орієнтири для виживання, пізнання, існування в суспільстві. Свобода ж проявляється саме у виборі точної і вірної дії, вчинку, які приведуть дитину до творчого успіху як показника самодостатності і самоцінності.

Свобода як стан особистості дозволяє людині окреслити в співтоваристві інших людей ступінь автономності як кордони своїх позицій і соціальної ролі. З самостійного вибору правил і дій народжується характер особистості, індивідуальність і створюється її біографія. М.Веллер писав «що правила - це свобода, а вільна людина може вибрати будь-який шлях в навколишньому просторі». Саме гра дає дитині відчуття волі, надає максимум можливостей перетворювати себе і світ. У грі дитина стверджує право робити індивідуальний вибір - «я хочу», «я сам можу». Це право бути вільним вона

використовує для фантазії, уяви, творчості. Прагнення грати можна розглядати як інстинкт життя, тягу до знань і потребу випробувати себе.

Сучасний розвиток освіти в контексті культури вимагає підготовки вихователів, вчителів, здатних проектувати культурний простір як дитячу «планету», де створюється культурне та собістісне середовище. У просторі гри перетинаються права, правила і свободи дитини, страждання і співчуття, цікавість і допитливість. На цьому перетині закладається програма людини, реалізуються бажання діяти, самостверджуватися і зайняти своє місце серед інших.

Культурно-ігровий простір забезпечує «перетікання» цінностей і антицінностей, світу дитячого та світу дорослого. Тут створюється середовище діалогу культури і особистості, що дозволяє кожній дитині набути досвіду вести діалог «вступати в комунікації, що приводить до згоди і прийняття цінностей інших, проявити індивідуальність (особистісну, соціальну, творчу, комунікативну). Педагогу відведена роль організатора умов для вільного прояву соціальної та творчої ініціативи дитини і надання йому педагогічної підтримки в освоєнні прав і правил, що регулюють ігрові та реальні відносини у соціальній групі дітей.

Якщо спиратися на теоретичні положення про гру як вільну, добровільну діяльність, то ми можемо стверджувати, що саме простір свободи в грі дає можливість дитині самостійно і добровільно досягати результатів. Це переконує в необхідності підтримувати культурний простір гри як середовище індивідуального, творчого, вільного самовираження дитини.

Проектування культурно-ігрового простору як середовища, де здійснюється педагогічна підтримка дітей, що мають особистісні проблеми, має спиратися на сучасні концепції дитинства, що розкривають ідеї;

- нового образу дитини, заснованого на розумінні її як суб'єкта розвитку та визнання за нею права на вільний саморозвиток;
- цілісності життєдіяльності особистості в дитинстві і наповнюваності її культурними змістами;
- дбайливо - охоронного відношення до душевного життя дитини і підтримки її дитячої індивідуальності;
- сензитивного періоду в психічному розвитку дитини;
- діалогу культур, образів, стилів поведінки та засобів спілкування дорослих і дітей як технології розвитку особистості;
- світу дитинства як події життя людини;
- дитинства як цінності суспільства, держави, нації, освіти та розвитку особистості.

Основними завданнями, які вирішуються педагогами та батьками в дитинстві, позначені:

- забезпечення переходу дитини зі світу дитинства у дорослий світ, зі світу власної природи в світ соціальності і культури;
- підтримка триєдності у розвитку природного, соціального і культурного;
- створення культурного середовища розвитку особистості і надання їй допомоги в знаходженні свого місця в культурі (вибір мети, життєдіяльності, способів культурної реалізації та ідентифікації);
- надання допомоги дитині та підтримки в подоланні криз і розвитку дитячої творчості;
- забезпечення випереджаючої функції освіти (знання про закономірності розвитку особистості, смислове взаємопроникнення знань про світ і людину);
- забезпечення умов для освоєння законів підтримки власного здоров'я і розуміння його як особистої та державної цінності;

- розвиток індивідуального творчого потенціала особистості, як її особистої свободи і національної цінності;
- розвиток духовності, інтелекту та соціальності.

Сьогодні дискутується питання про субкультуру Дитинства як розриву в культурі, де проявляється втрата спадкоємності поколінь, духовних зв'язків та культурної ідентичності, моральне й естетичне спустошення, наростання міжособистісних і національних конфліктів та ін. Вирішення таких протиріч бачиться у відтворенні, трансляції, збереженні цінностей культури, які повинні бути зрозумілі дорослому і маленькій дитині. Вони надають простору культурі і простору життя людини на індивідуальному та соціальному рівнях - цілісність як систему різноманітних зв'язків, залежностей, відносин, що призводять до погодження, розуміння, прийняття світу. У ранньому дитинстві особливу цінність набуває гра, яка розглядається нами як культурний простір і педагогічний засіб цілісного розвитку особистості дитини та профілактика міжособистісних конфліктів дітей в полікультурному та багатонаціональному співтоваристві дітей і дорослих.

Проектування культурно-ігрового простору є цілеспрямованою діяльністю педагога, яка здійснюється на принципах:

- усвідомлення суб'єктами свого місця в соціумі, співтоваристві, ролі та місця в соціальній структурі через сприйняття базових цінностей та смислів в якості особистісно значущих;
- єдність цінносно-сислового поля взаємодії всіх суб'єктів;
- естетизації середовища життєдіяльності суб'єктів шляхом створення позитивного настрою і відносин дітей і дорослих до гри.

У просторі гри відбувається «вростання» культури в психіку дитини і «вростання» дитини в культуру методами опредмечення знарядь і засобів культури, грою слів і самовираження, словотворчістю, вільним експериментуванням з мовною матерією, знаками і символами культури, імітування образів значимого дорослого, персоніфікацією дорослого і дитини, способами перетворення соціокультурного досвіду. Завдання педагога, в цих подіях допомогти дитині шукати, думати, діяти, творити. Діти в цих подіях набувають соціальний і культурний досвід життя, втілюють свої ролі, накопичують естетичні враження і моральний досвід. Діти стають причетними до співпереживань і думок іншого, вчаться проникати у внутрішній світ іншого, усвідомлювати власний.

Ефективність культурно-ігрового простору, де здійснюється педагогічна підтримка дитини, визначається проявом у поведінці, спілкуванні, відносинах і діяльності таких особистісних його характеристик: особистісні смисли - виникнення базової довіри до світу; турбота, любов, увага; відчуття довіри до самого себе; почуття власної гідності; особиста незалежність; самостійність і активність; потреби - дитини з пізнання різних світів «Я» у спілкуванні зі ровесниками і дорослими; пізнавати світ культурними засобами; створити щось самоцінне; здатність - віддавати і приймати; здійснювати вибір і нести особисту відповідальність; здійснювати особистісну дію, яка регулює стосунки дітей у спільноті; розмовляти і домовлятися з однолітками і дорослими; спонукати до внутрішньої і соціальної дії; вміння - сказати «ні» (утримувати автономність, особистий простір і правове поле) і «так» (відповідальність за свої дії, мужність бути незалежним); компетенції - розуміти благо правил у житті людей, освоїти правила діалогу (говорити все і відчувати співрозмовника, відчувати час спілкування).

В епоху інтенсивних міграцій, урбанізації, загострення національних протиріч, інтенсивного взаємовпливу культур - діалог в українській педагогіці починає проявлятися не тільки як засіб досягнення згоди, вирішення протиріч, встановлення

дружніх відносин, він стає нормативною природною формою життя суспільства. Однак, в реальному дитячо-дорослому просторі, в частості в ігровому середовищі, діалог рідко буває рівноцінним, тому що дорослий відчуває перевагу над дитиною, не завжди терпимий до її потреб, або не розуміє їх. Використання діалогу в процесі гри в якості педагогічної технології дозволяє виробляти нову політику між поколіннями: зайняти правильну позицію, зняти авторитарність, зневагу до дитини і емоційну нестриманість, утвердити довіру дитини до світу, надати допомогу в освоєнні цінностей та смислів життя. Відсутність діалогу в грі призводить до фрустрації, психічних травм, блокує розвиток здатності до діалогу і негативно впливає на мовленнєвий, інтелектуальний, психічний і особистісний розвиток дитини.

Проектування культурно-ігрового простору дошкільного навчального закладу з метою надання педагогічної підтримки дитині у вирішенні її особистісних проблем. В даний час пошук вчених і практиків в галузі педагогічної освіти спрямований на створення в освітніх і соціальних інститутах умов, що забезпечують підготовку кадрів, здатних вивести країну з економічної, соціальної та духовної кризи, впливати на соціально-освітню, культурну ситуацію суспільства, готових самореалізуватися в особистісному і професійному житті, самостійно вирішувати численні проблеми, поставлені перед ними життям.

Для сучасного фахівця залишається проблемою виховання дитини в культурно-ігровому просторі щодо типу особистості, статевої ідентифікації, наявних у дитини проблем у комунікації, емоційній та інтелектуальній сферах, способу життя сім'ї, її ціннісних орієнтації. Життєве кредо педагога і результативність його діяльності визначається його культурними ідеалами, ціннісними орієнтаціями, результатами виховання.

Шляхи вирішення вбачаються у зміні змісту державних освітніх стандартів, в посиленні гуманітарних навчальних освітніх програм (культура, естетика, етика, психологія), які дозволяють виховувати почуття, звертатися до емоціональних, моральних механізмів людської психіки. Сьогодні суспільство та особистість встали перед необхідністю зустрічного руху один до одного у виконанні своїх соціальних та професійних обов'язків, у подоланні розривів між ними. У системі професійної освіти посилено увагу до пошуку інноваційних моделей діяльності освітніх установ педагогічних технологій, що дозволяють розвивати новий тип професіонала як активного діяча в соціумі та педагогічному співтоваристві. Необхідність прогнозування, проектування, моделювання освіти в цілому і її окремих складових (соціальний масштаб, ступінь і профіль освіти) обумовлена зміною системи цінностей в соціумі, що і виступило спонукальною силою, причиною зміни поглядів на взаємодію цінностей і освіти, на ставлення культури та освіти, на місце цінностей в культурі, суспільстві, історії.

Висновки

Таким чином, в дошкільному дитинстві задається певний старт на подальшу діяльність і на створення власної історії життя в культурному просторі гри. В унікальний період життя людини - дитинство - народжується і унікальна цінність особистості - індивідуальність. Індикатором розвитку індивідуальності дитини виступає її активність, творча діяльність, яка втілює кращі досягнення дитини в цей період життя. Проходячи свій індивідуальний шлях, свою життєву траєкторію, дитина створює власну картину життєвого шляху в своїй самосвідомості і буде її відповідно з духовними цінностями суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апинян, Т.А. Игра в пространстве серьезного: игра, миф, сон, искусство и др. [Текст]/Т.А.Апинян. - СПб., 2003. – 400с.
2. Венгер, Л.А. Сюжетно- ролевая игра и психическое развитие ребенка [Текст] /Л.А.Венгер. - Спб. - М., 1996.
3. Воспитание детей в игре [Текст]// Под ред. Д.В.Менджерицкой. — М., 2004.
4. Выготский, Л.С. Игра и ее роль в психологическом развитии ребенка [Текст] /Л.С.Выготский// Вопросы психологии: - 1966. -№6. - С28-35.
5. Каган, М.С. Философия культуры [Текст] /М.С.Каган. - СПб., 1996.
6. Лисина, М.И. Общение, личность и психика ребенка [Текст] /М.И.Лисина. - М. - Воронеж, 1997.
7. Педагогическая поддержка ребенка в образовании [Текст]/ Под ред. В.А.Сластенина, И.А.Колесниковой. — М., 2006.
8. Покровский, Е.А.Детские игры [Текст] / Е.Л.Покровский. - М., 1997.
9. Фельдштейн, Д.И. Социальное развитие в пространстве — времени Детства [Текст] / Д.И.Фельдштейн-М., 1997.
10. Хейзинга, И. Homo ludens. Статьи по истории культуры [Текст] / Й.Хейзинга.-М., 1997. – 416с.
11. Эльконин, Д.Б. Психология игры [Текст] /Д.Б.Эльконин. -М.,1978. – 301с.

АННОТАЦИЯ

ИГРА КАК КУЛЬТУРНОЕ ПРОСТРАНСТВО РАЗВИТИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КУЛЬТУРЫ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

В статье проанализированы различные подходы отечественных и зарубежных ученых к проблеме игры; сделан акцент на рассмотрении игры как культурного пространства, через который осуществляется развитие коммуникативной культуры дошкольника. Определены основные задачи, которые решаются педагогами и родителями в детстве. Очерчены принципы педагогического проектирования культурно-игрового пространства.

Ключевые слова: *игра, культурно-игровое пространство, индивидуальность, коммуникативная культура.*

THE SUMMARY

GAME AS CULTURAL SPACE DEVELOPMENT THE COMMUNICATIVE CULTURE OF PRESCHOOL CHILD

Different approaches of native and foreign scientists to the problem of game are analysed in the article; the accent is done on consideration of game as cultural space through its development is carried out the communicative culture of preschool child. Basic tasks which are decided by teachers and parents in childhood are defined. The principles of the pedagogical designing in a cultural and playing space are defined.

Key words: *game, cultural and playing space, individuality, communicative culture.*